

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ χολέρας καὶ περὶ ἐπιτυχίας τῆς ὑπ' ἐμοῦ προ-
ταθείσης κατ' αὐτῆς θεραπείας διὰ τῶν σιναπι-
σμῶν καὶ διὰ τῆς ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς
χρήσεως τῆς κινίνης.

Πρὸς τὸν Κ. Πρόεδρον τῆ ἐν Ἀθήναις ἰατρικῆς ἐταιρίας.

Κύριε Πρόεδρε!

Ὅσῳ πλείοτεροι σοφοὶ τῆς τε Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἄν-
δρες παραδέχονται τὴν ἰατρικὴν δοξασίαν μου περὶ χολέρας καὶ
διαλειπόντων πυρετῶν καὶ ὅσῳ πλείοτεροι ἰατροὶ ἀσπάζονται
τὴν μετὰ ξὺ πυρετῶν καὶ χολέρας μεγίστην ὁμοιότητα, ἵνα μὴ
εἴπω καὶ σχεδὸν ταυτότητα καταγωγῆς καὶ θεραπείας, τοσούτω
μεγαλειότερον ἐπιβάλλεται εἰς ἐμὲ τὸ καθήκον τὸ μὲν νὰ διασα-
φίσω τὰς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πεποιθήσεις μου, τὸ δὲ
νὰ ὑποβάλλω εἰς τὸν παρ' ὑμῶν ἐπαξίως προεδρευόμενον σοφὸν
σύλλογον ἀπαθῶς καὶ ἀμερολήπτως τὰς περὶ τούτου κρίσεις
καὶ ἄλλων σοφῶν ἰατρῶν καθὼς καὶ παθόντων.

Γινώσκετε δὲ ἤδη Κύριε Πρόεδρε, ἐξ ὧν εἶχον τὴν τιμὴν
νὰ ὑποβάλλω εἰς τὸν σοφὸν σύλλογόν σας διὰ τοῦ ὑπομνήμα-
τός μου τῆς 3 Ἰουλίου, ὅτι ἅμα ἐνσκηψάσης κατὰ τὰ τέλη
Μαΐου τῆς χολέρας εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐξητησάμην τὴν 9 Ἰουνίου
παρὰ τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως τὰ μέσα τοῦ ν' ἀπέλθω ἐκεῖ,
ἵνα ἐφαρμόσω τὴν θεραπείαν μου.

Ἀλλὰ ματαιωθείσης τότε τῆς προθυμίας μου ταύτης, λαμ-
βάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλλω ἐνταῦθα τὰ παρὰ πόδας δύο
ἐπίσημα περὶ τούτου ἔγγραφα.

Ἀριθ. πρωτοκόλλου 29858. Ἐλήφθη τὴν 14 Ὀκτωβρίου 1865.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 14 Ὀκτωβρίου 1865.

Πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν ὑπουργεῖον.

Κύριε ὑπουργέ.

Τὴν 9 Ἰουνίου, τουτέστι τὴν ἐπιούσαν ἢ δύο ἡμέρας μετὰ τὴν εἰς τὰ ἐνταῦθα ἄφιξιν τῆς εἰδήσεως τῆς ἐνσκήψεως τῆς χολέρας εἰς Ἀλεξάνδρειαν παρέδωκα εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον ἀναφορὰν, δι' ἧς διεκοίνωνον εἰς τὴν σεβαστὴν Κυβέρνησιν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1854 ἐγενόμην κάτοχος εἰδικῆς τιнос καὶ ἴσως τῆς καταλληλοτέρας θεραπείας κατὰ τῆς χολέρας καὶ ἐξητουμην τὰ μέσα ἐν' ἀπέλθω ἐκεῖ καὶ ἐφαρμόσω τὴν θεραπείαν μου πρὸς ὄφελος τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος, καὶ πρὸς εὐφημίαν τῆς πατρίδος ἡμῶν.

Ἡ ἀναφορά μου αὕτη, λαβοῦσα ἀριθμὸν 278, ἐστάλη εἰς τὸ παρ' ὑμῶν διευθυνόμενον ὑπουργεῖον, διὰ τὰ περαιτέρω, τὴν 3 Ἰουλίου ε. ε. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεμίαν παρὰ τοῦ ὑπουργείου τούτου ἔλαβον ἀπάντησιν, καὶ ἐπειδὴ, ἀποδειχθείσης ἤδη διὰ πολλῶν πειραμάτων τῆς ἐπιτυχίας τῆς θεραπείας μου, ἐνδέχεται νὰ μοῦ διαφιλονεικηθῇ ἡ προεραϊότης, διὰ τοῦτο σὰς παρακαλῶ νὰ διατάξῃτε νὰ μοὶ δοθῇ ἢ ἐν ἐπίσημον ἐκείνης τῆς ἀναφορᾶς ἀντίγραφον, ἢ ἐπίσημος ἀπόδειξις βεβαιούσα τὸ περιεχόμενον ἐκείνης καὶ ταύτης τῆς ἀναφορᾶς μου.

Ἵποσημειοῦμαι εὐσεβᾶστως

ΑΝΑΣΤ. Ν. ΓΟΥΔΑΣ.

Ἡ περὶς ἧς ἀνωτέρω γίνεται λόγος ἀναφορὰ τοῦ ἱατροῦ Κ. Ἀναστ. Ν. Γούδα φαίνεται κατακεχωρισμένη εἰς τὸ πρωτόκολλον τοῦ ὑπουργείου τὴν 3 Ἰουλίου ε. ε. ὑπ' ἀριθ. 18812 μὲ ἀριθ. τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου 278.

Τὸ ὑπουργεῖον διεβίβασεν αὐτὴν εἰς τὸ ἱατροσυνέδριον, ἵνα ἐκφέρῃ γνώμην, ἀλλ' εἰσέτι τοῦτο μὲν δὲν ἀπήντησε πρὸς τὸ ὑπουργεῖον, ἡ δὲ ἀναφορὰ δὲν εὑρέθη εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ τε ὑπουργείου καὶ τοῦ ἱατροσυνεδρίου.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 24 Ὀκτωβρίου 1865.

Ὁ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἑσωτερικῶν ἐπὶ τῆς διεκπεραιώσεως γραμματεὺς

(Τ. Σ.)

ΑΡ. ΦΕΤΑΛΙΔΗΣ.

Μὴ ἐφικτῆς γενομένης λοιπὸν τῆς εἰς Ἀλεξάνδρειαν μεταβάσεώς μου, τὴν 3/15 Ἰουλίου ὑπέβαλα εἰς τὸν παρ' ὑμῶν προεδρευόμενον σοφὸν σύλλογον τὸ πρῶτόν μου περὶ καταλληλότηρας τινὸς θεραπείας κατὰ τε τῶν διαλειπόντων πυρετῶν καὶ τῆς χολέρας ὑπόμνημα. Τὴν δὲ 4/16 Ἰουλίου ἀπήγγειλα ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν πλατείαν τῆς Ὀμονοίας ἐνώπιον πομπληθεστάτου ἀκροατηρίου τὴν περὶ χολέρας τρίτην ὁμιλίαν μου. τῆς ὁποίας ὑπέβαλον ἔκτοτε καὶ εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν ἑλληνιστὶ ἐκδοδευόμενον ἀντίτυπον. Ταύτην δὲ πολλάκις ἀναδημοσίευσαν ἑλληνιστὶ εἴτε ἐν συνόλῳ εἴτε κατὰ περίληψιν ὅλαι σχεδὸν αἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἑλληνιστὶ δημοσιευόμεναι ἐφημερίδες. Ἐδημοσιεύθη δὲ καὶ διὰ τῆς Μελίσσης τῶν Ἀθηνῶν τόμ. 6'. σελ. 282.

Τοῦ διὰ τὸν λαὸν μόνον γενομένου τούτου ἔργου μου διεσκορπίσθησαν καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν ἅπειρα ἀντίτυπα. Ἡ χολέρα δὲ τότε ἐμάστιζε τὴν Σμύρνην καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Βραδύτερον δὲ διεδόθη καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς τε Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως. Καὶ τὰς μὲν περὶ τῶν ἔργων μου τούτων τουρκιστὶ τε καὶ ἀραβιστὶ ἔκτοτε μεταφρασθέντων κρίσεις τῶν σημαντικωτέρων ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐφημερίδων ἔσχον τὴν τιμὴν ν' ἀνακονίσω εἰς ὑμᾶς διὰ τοῦ δευτέρου, μου τῆς 5/17 Ὀκτωβρίου, ὑπομνήματος· ἐνταῦθα δὲ ἐπιτρέψατέ με νὰ δημοσιεύσω καὶ τὰς περὶ ἐπιτυχίας τῆς θεραπείας μου μαρτυρίας πολλῶν ἰατρῶν τε καὶ παθόντων· ἐκ τῶν μαρτυριῶν τούτων τινὲς ἐδημοσιεύθησαν ἤδη διὰ τε πολλῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων καὶ διὰ τοῦ δευτέρου μου ὑπομνήματος· τινὲς δὲ ἄλλαι πρῶτον ἤδη δημοσιεύονται.

Ἀξιότιμε Κύριε Ἀναστάσιε Ν. Γούδα.

Πρὸ ἱκανῶν χρόνων ἤδη εἶμαι μυστικὸς φίλος σου καὶ συγχαρωτιζόμενος μετὰ τῶν μεταφράσεων καὶ τῶν ἰδεῶν σου. Καὶ ἤδη ἐχάρην οὐκ ὀλίγον, ἰδὼν τὸ πρὸς τὸν προεδρὸν τοῦ ἱατρικοῦ συλλόγου ἐν Ἀθήναις ὑπόμνημά σου. « Οὐδέτε καὶ μέγα χαῖρε ἀνέκραξα. » Λάβε τὸ παράρτημά μου τοῦτο πρὸς ἀπάντησιν τοῦ ὑπομνήματός σου (1) καὶ βεβαιώσου ὅτι ὁ λαβύρινθος

(1) Ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος Κύριος Λαμπρίσης ἐδημοσίευσε τότε ἀμέσως διὰ τῆς ἐν Σμύρνῃ Ἀμαλθείας ἧτις εἶναι ἡ εὐπόπο-

ἡνέφχ' ἡ ἡ πατρὶς χρεωστεῖ νὰ σοὶ εὐγνωμονῇ, διότι ἡνέφξας νέον δρόμον εἰς τὴν ἀληθῆ ἱατρικὴν, ἣν ἡ ἄγνοια ἐκάλυψε μὲ τὸ παχὺ ὄνομα τοῦ cholera morbus· παρακαλῶ, εἰ δοκεῖ σοι, νὰ μὲ θέσης εἰς τὴν σειρὰν τῶν φίλων σου καὶ νὰ μὲ γράφῃς.

Ἐν Σμύρνῃ τὴν 5/17 Αὐγούστου 1865.

Ὁ ἱατρός

ΖΑΧ. ΛΑΜΠΙΣΗΣ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν 3 Σεπτεμβρίου 1865.

Ἀξιότιμε φίλε Κύριε Α. Ν. Γούδα.

. Ἐν γένει εἰπεῖν ἀναμφισβήτητον εἶναι, ὅτι διαρκούσης τῆς χολέρας ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ἡ χρῆσις τῆς κινίνης εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως χρωμένη ἀπέβη λαοσωτήριος κατὰ τὰς καταθέσεις τῶν πλείστων ἱατρῶν καὶ παθόντων

Πλείοτέρας λοιπὸν πληροφορίας ἐπιφυλάττομαι νὰ πέμψω ὑμῖν προσεχῶς, καθόσον μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης οὐδὲ τὸν ἀξιότιμον συνάδελφον ὑμῶν Κ. Μαυρογένην οὐδὲ τὸν παντὸς ἐπαίνου ἀνώτερον Κ. Ἡροκλῆν Βασιάδην ἐδυνήθην νὰ ἰδῶ, καὶ παρακαλέσω, ὅπως γραπτῶς ἀγγείλωσιν ὑμῖν τὰ εἰκότα. Ἐκτὸς δὲ τούτου δύο τῶν ἐν τῷ νοσοκομείῳ τοῦ Χασίκιοῦ ἱατρῶν καὶ γνωστῶν μοι, ὧν ὁ ἕτερος Γάλλος, θέλουσιν ἀποστείλει ὑμῖν διὰ τοῦ προσεχοῦς τὰς ἐκθέσεις των, δι' ὧν νομίζω, ὅτι θέλουσιν ἐπιβεβαιώσαι τὸ εὐεργετικὸν ἀποτέλεσμα τῆς χρήσεως τῶν σκευασιῶν τῆς κινίνης καὶ ἀπαριθμήσει τοὺς δι' αὐτῶν διασωθέντας· τούτων πάντων ἐπὶ τοῦ παρόντος δύνασθε νὰ ποιήσητε μνείαν μετὰ τῆς ὑπογραφῆς μου μέχρι τῆς ἀποστολῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἱατρικῶν ἐκθέσεων πρὸς ὑμᾶς.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΣΑΜΑΡΤΣΙΔΗΣ.

ληπτοτέρα, ἴσως καὶ ἡ ἀρχαιότερα τῶν ἐν τῇ Ἀλατολῇ ἐφημερίδων, παράρτημα δι' αὐτὸ κατὰ γράμμα σχεδὸν συνιστᾷ ὅσα ἡμεῖς ἐδημοσιευσάμεν διὰ τοῦ πρώτου ὑπομνήματος καὶ διὰ τῆς τρίτης περὶ χολέρας ἐπιλάττει πρῶν.

Κωνσταντινούπολις τὴν 3 Σεπτεμβρίου 1865.

Κύριε συνάδελφε.

Συγχωρήσατέ μοι διὰ τὴν τόλμην μου, γράφων πρὸς ὑμᾶς, οὐδόλως προσωπικῶς γνωρίζοντάς με, πλὴν ἡ ἐκτίμησις τῆς ἐπιστημονικῆς ὑμῶν ἀξίας, δηλουμένης διὰ πολλῶν καὶ σοφῶν συγγραμμάτων τῆς ἐπιστήμης, καὶ ἡ παράκλησις ἀγαπητοῦ φίλου ὑμῶν, καὶ φίλου μου, ὃν παρεκαλέσατε, ἵνα ἐξετάσῃ ἑλλήνας ἱατροὺς, ἐὰν ἡ μέθοδος ὑμῶν κατὰ τῆς ἑροτολογίου χολέρας ἠὲδοκήμευσεν ἐφαρμοσθεῖσα, ταῦτα πάντα Κύριε συνάδελφε μὲ ὠθοῦν, ἵνα ἐγὼ ὡς ἑλλήν ἱατρός, λαβὼν μέρος ἐνεργητικόν, σᾶς ἀναγγείλω τὴν στέψιν ἢ μὴ, τῆς μεθόδου ὑμῶν.

Κύριε συνάδελφε, τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἡ μέθοδος ὑμῶν ἀπολύτως οὐδόλως ὠφελήσέ με, σχετικῶς ὅμως ὠφελήθην, ἐξηγοῦμαι· προσκαλουμένου εἰς ἀσθενῇ ἐκ χολερίνης ἥτοι μὲ συμπτώματα μόνον διαρροίας, ἡ κινίνα ἔκαμνε θαύματα ἐσωτερικῶς τε καὶ πολὺ σπανίως ἐξωτερικῶς διδομένη· μὲ συμπτώματα ὅμως πραγματικὰ χολέρας οὐδόλως ὠφελήθην· καθότι οὐδόλως ὁ στόμαχος ἠνέχετο ταύτην, τούτου ἕνεκεν κατεγινόμεν, ἵνα διὰ τῶν γνωστῶν ὑμῖν μέσων τῆς ἐπιστήμης κατορθώσω τὴν ἀντίδρασιν, κατορθωθείσης δὲ ταύτης ἀμέσως εἰς τὴν κινίην κατέφευγον ἐξ ἧς μεγάλην ὠφέλειαν ἐβλεπον, καὶ ταῦτα μὲν τὰ περὶ ἐμέ, οἱ δὲ λοιποὶ συνάδελφοι ἑλληνες τὰ αὐτὰ σχεδὸν εἶδον, ἐκτὸς δύο Σιφνίων ἱατρῶν τοῦ Κ. Μπάου καὶ Κ. Μαρίνου Μαρούλη οἵτινες, ὡς μὲ εἶπον, ἐντελῶς ἡ μέθοδος ὑμῶν τοὺς ὠφελήσε.

Δέχθητε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεώς μου μεθ' ἧς ὑποστημειοῦμαι.

Ὁ συνάδελφος ὑμῶν

Μ. ΚΡΙΣΠΗΣ.

Σημείωσις. Ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος Κύριος Κρίσπης διὰ νεωτέρας του ἐπιστολῆς ἀπὸ 25 Σεπτεμβρίου προσθέτει τὰ ἐξῆς. Ἀπὸς τοὺς ἐν τῇ προηγουμένῃ μου ἐπιστολῇ δύο ἱατροὺς, τοὺς ἰδόντας ὠφέλειαν ἐντελῇ ἐκ τῆς μεθόδου σας, συμπεριλάβετε καὶ τὸν ἐντιμον ἱατρὸν Κ. Νικόλαον Κουζινόν.

Ὁ συνάδελφός σας

Μ. ΚΡΙΣΠΗΣ.

Κύριε Ἀραστάσι Γούδα.

Γνωρίζων πόσον ενδιαφέρεσθε εἰς τὰ περὶ χολέρας, νομίζω καθήκον μου νὰ σᾶς γράψω τὰ ἑξῆς. Ἡ σύζυγός μου, διαμένουσα εἰς τὸ κτῆμά μας εἰς Μολδαυίαν, μοῦ γράφει ὅτι καὶ ἐκεῖ ἐνέσκηψεν ἡ χολέρα, ὅτι προσεβλήθησαν πολλοὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ θεκῆλης μας καὶ ὁ κελάρης, ἀλλὰ πρῶτον μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ καὶ ἔπειτα μὲ τὴν θεραπείαν σας καὶ ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ἐγγραφῶς τὴν ὁμιλίαν σας, τὴν ὁποίαν τῆς εἶχα στείλει, ἡδυνήθη νὰ σώσῃ καὶ τοὺς δύο. Ἰδοὺ ῥητῶς πῶς γράφει. «Ἐπήραμεν κινίνο καὶ σιναπισμούς, καὶ ἔγειναν ὅλα κατὰ τὴν γνώμην τῆς ἰατρείας τοῦ δόκτορος ἱατροῦ Γούδα, ἡ διατριβὴ του μὲ ἐνθάρρυνε πολὺ καὶ δὲν φοβοῦμαι διόλου, καὶ πιστεύω ὅτι καμνῶν τις τὴν ἀπαιτουμένην δίαιταν κατ' ὅλα, ἔχων καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἱατρικὰ, ἡ χολέρα εἶναι μία ἀσθένεια, τὴν ὁποίαν ὑπέρπει νὰ προλάβῃ.»

Καὶ ἄλλος φίλος μου ὁ Κ. Λυκιαρδόπουλος, ἐκ Γαλαζίου, πρὸς ὃν ἔστειλα ἐν ἀντίτυπον τῆς ὁμιλίας σας μοῦ γράφει σχεδὸν τὰ αὐτά.

Σᾶς συγχαίρομαι ἐξ ὅλης ψυχῆς διὰ τὴν εὐεργετικὴν ταύτην ἀνακάλυψιν σας καὶ μένω πρόθυμος φίλος σας.

Λ. ΑΡΓΕΝΤΗΣ.

Ἀθῆναι τὴν 13 Σεπτεμβρίου 1865.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 19 Σεπτεμβρίου 1865.

Ἀξιότιμε ἱατρὲ Κ. Α. Γούδα.

Λαβὼν ἐπιστολὴν παρὰ τῶν υἱῶν μου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ συγχρόνως ῥητὴν ἐντολὴν παρ' αὐτῶν, ὅπως ἀναγγεῖλω ὑμῖν τὰς προόδους τῆς θεραπείας σας κατὰ τῆς χολέρας, μετὰ μεγάλης μου εὐχαριστήσεως ἀντιγράφω ἐνταῦθα τὸ περιεχόμενον τῆς ἀπὸ 8/20 Σεπτεμβρίου ἐπιστολῆς των.

«Ἀγγεῖλατε τῷ ἐξοχωτάτῳ Κ. Γούδα, ὅτι ὅσοι τῶν ἐνταῖθα ἱατρῶν (καὶ οὗτοι εἰσὶ πολυάριθμοι) ἐχρήσαντο τῶν ὁδηγιῶν τοῦ ἐπέτυχον μᾶλλον τῶν ἄλλων. Πολλοὶ δὲ οἰκογένειαι καὶ ἄνευ ἱατροῦ ἀλλὰ διὰ τῶν ὁδηγιῶν τούτων ἔσωσαν ἐκ βεβαίου κινδύνου πολλὰ μέλη των ἐν χολέρας προσβληθέντα.»

«Παρά πολλῶν ἐγκαῦθα ὁ Κ. Γούδας ὀνομάζεται σωτῆρ.»

Εὐχομαι δὲ καὶ ἐγὼ ἐξ ὅλης ψυχῆς τοιούτους καρπούς νὰ ἐβγάζη τὸ Πανεπιστήμιόν μας, τοῦ ὁποίου σεῖς τόσον πολὺ ἐτιμήσατε μὲ τὰ συγγράμματά σας καὶ μὲ τοὺς εὐγενεῖς ἀγῶνάς σας τὸ πρῶτον εἰς ὑμᾶς δοθὲν διδακτορικὸν δῖπλωμα.

Ὁ σεβόμενος ἐνθέρμως τὰς ἀρετάς σας καὶ τὸν πατριωτισμὸν σας

ΘΩΜΑΣ ΠΕΡΗΣ.

Ἐν Φαναρίῳ τὴν 10 Σεπτεμβρίου 1865.

Ἀξιότιμε καὶ ἐν ἰατροῖς ἄριστε Κ. Γούδα.

Μόλις τοῦ ἐκ τῆς πρὸ ὀλίγου νόσου χολέας ἀπεριγράπτου καὶ φοβεροῦ σάλου κρπάσαντος, καὶ τοῦ ἀναγκαίου χρόνου δοθέντος μοι, μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς λαμβάνω ἀνὰ χεῖρας τὸν κάλαμον, ὅπως ἀπαντήσω εἰς μίαν πρὸς ἐμὲ ἐπιστολὴν σας ὑπὸ χρονολογίαν 10 Αὐγούστου, δι' ἧς ἐζητεῖτε τὴν περὶ τῆς Κινίνης, ὡς ἀντιχολερικοῦ φαρμάκου, γνώμην μου. Ἐλπίζω ὅτι γνωρίζετε περίπου τὰς περὶ τούτου δοξασίας μου, ἃς ἐπανειλημμένως ἔκρινα χρέος μου νὰ δημοσιεύσω διὰ τοῦ τύπου· ἐπειδὴ ὅμως τότε ἔνεκα τῆς πληύας τῶν ἀρρώστων μου καὶ τῶν ἐκ τούτων ἀπείρων περισπασμῶν μου, ὑπῆρξα λίαν λακωνικὸς, μὴ δυνηθεὶς δι' ἑλλειψιν χρόνου νὰ ἐξιστορήσω ἀκριβῶς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πείρας μου, ἣτις ἄλλως τε δὲν ἠδύνατο νὰ ᾖναι ἐντελὲς ὥριμος δι' ἀντικείμενον, οὕτινος τὴν σπουδαιότητα καὶ τὸ κατεπείγον ὁμολογεῖ ἅπας ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος, διὰ τοῦτο χρέος μου ἱερὸν νομίζω εἰς τὴν ἐποχὴν μάλιστα, καθ' ἣν ἡ ἐπάρατος αὕτη νόσος ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μεταβαίνουσα ἐξακολουθεῖ νὰ μαστιζῇ ἔτι τὴν ἀνθρωπότητα, διασπείρουσα τὸν θάνατον καὶ τὴν φρίκην, νὰ ἐκφράσω καὶ αὖθις διὰ τοῦ τύπου, ὅσον ἔνεστι ἐκτενέστερον καὶ σαφέστερον τὴν ιδεάν μου περὶ τοῦ φαρμάκου, ὅπερ θετικῶς καὶ βεβαίως δύναται νὰ κατατροπώσῃ τὴν ὁρμὴν καὶ μανίαν τῆς καταχθονίου ταύτης θεότητος.

Εἰς τὴν περὶ τούτου λοιπὸν ιδίαν μου διατριβὴν θέλεις ἶδει ἐλπίζω, ὅτι ὕστερον τῆς μικρᾶς πείρας, ἣν ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ κάμω ἐπὶ πλέον τῶν δύο χιλιάδων χολεριωντῶν, ὅτε ἡ νόσος ἐπὶ τρεῖς ὅλους μῆνας ἐμαίνετο εἰς Κωνσταντινούπολιν,

ἥτις εἶχε μεταβληθῇ εἰς ἄλλην κοιλάδα κλαυθμῶνος καὶ ἀληθὲς πεδίον τοῦ ἄδου, ἐν ᾧ ἔβλεπέ τις πανταχόσε περαιογόμενον τὸ φοβερόν καὶ ἀποτρόπαιον ἄρμα τῆς ἄλλης ταύτης Νεμέσεως ὑπὸ τοῦ ἀναιδοῦς καὶ ἀηττήτου ἠνιοχούμενον χάρινος, ὅστις πολλῶν μυριάδων ἰφθίμων ψυχὰς ἐν ᾗ προέπεμψεν, ἀφοῦ ἡ ἀπαθὴς φεῦ! καὶ μαῦρη θεότης τῶν ἡμετέρων προγόνων, ἡ ἀνιλεῖς μοῖρα ἄτροπος, ἀπέκοψε τὸ νῆμα τοῦ βίου. Ἐκεῖ λοιπὸν θέλετε ἶδε ἐκπεφρασμένην οὐ μόνον τὴν περὶ τῆς κινήσης ὡς βεβαίου ἀντιδότου κατὰ τῆς χολέρας γνώμην μου καὶ τὴν πεποίθησίν μου, ἀλλὰ καὶ τοὺς λόγους, οἵτινες με ὑποχρεοῦσι νὰ ὑψώσω καὶ τὴν φωνήν μου ὑπὲρ τῆς μεθόδου ταύτης, καὶ νὰ καταστῶ ἀληθὲς συνήγορος καὶ θερμὸς ὑπέρμαχος τῆς κινήσης, δηλ. τοῦ ἥρωος τούτου, εἰς ὃν ὀφείλουσι τὴν ὑπαρξίν ὅσοι ἐποιήσαντο χρῆσιν αὐτοῦ.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ λόγους θέλω ἀναφέρει ἐκεῖ, οὓς νομίζω συντελεστικούς καὶ δυναμένους νὰ διαχύσωσι κάποιον φῶς ἐπὶ τοῦ ἀκανθώδους καὶ σκοτεινοῦ κεφαλαίου τοῦ ὀρισμοῦ καὶ τῆς φύσεως τῆς χολέρας.

Ἐκ τούτων ἐννοεῖτε, Κύριε Γούδα, ὅτι ἐπεξεργασάμην μικράν τινα καὶ πληρεστέραν διατριβήν, ἣν ἐπιγράφω, «*φύσις καὶ θεραπεία τῆς χολέρας.*»

Συμφωνότατος μεθ' ὑμῶν εἰς τὸ περὶ θεραπείας τῆς χολέρας, δὲν ἤξεύρω κατὰ πόσον θέλω συμφωνήσῃ εἰς τὸ περὶ φύσεως αὐτῆς καὶ συγκατατάξω τῆς εἰς νοσολογικόν τι γένος· διότι ὀφείλω νὰ σᾶς ὁμολογήσω, ὅτι τὰ πράγματα ἐγένοντο τοιαῦτα ὥστε ἀδύνατον μοι ἐστάθη νὰ ἴδω εἰς κανὲν ἐκ τῶν περιοδικῶν φύλλων ὅσα περιεῖχον τὴν πραγματείαν σας, τὴν περὶ διαγνώσεως καὶ ἀκριβείας τοῦ ὀρισμοῦ τῆς νόσου ἰδέαν σας.

Κατ' ἐμὲ ἡ χολέρα ἀνάγεται εἰς τὴν τάξιν τῶν κακοηθεσιμάτων μὲν μεταξὺ τῶν πυρετῶν, παρρησιαζόντων ὅμως κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον αἰσθητὴν καὶ προφανῇ διάλειψιν. Κύρια δὲ χαρακτηριστικά, ἅπερ διακρίνουσιν αὐτὴν τῶν ἄλλων πυρετῶν ἔχει·

α) τὴν μεγάλην διάρκειαν τοῦ πρώτου αὐτῆς σταδίου, ἥτοι τοῦ ῥίγους, ὄντος παγετώδους· καὶ

β) τὴν ἐπιπλοκὴν ἐντόνων καὶ ὀξυτάτων γαστρικῶν συμπτωμάτων.

Τοιούτος τις ὀρισμὸς τῆς νόσου ἐναργῶς καὶ ἀναμφισβητή-

τως ὑπαγορεύει ὡς θεραπευτικὸν μέσον τῇ κίνησιν· ἡ δὲ ἀναντιρρήτος ταύτης ἐπιτυχία ὑποστηρίζει τὴν περιοδικὴν καὶ μισματικὴν φύσιν τῆς νόσου.

Καὶ ταῦτα μὲν ἔπρωσαν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰρημένα περὶ τούτου, ὡς ἐπιτροχάδην καὶ διὰ βραχέων. Χρέος ὅμως ἡγοῦμαι ὅπως συγχαρῶ ὑμᾶς διὰ τὸν ἀξιέπαινον καὶ εὐγενῆ σκοπὸν, ὃς σᾶς ἠνάγκασε ν' ἀναλάβετε τὴν πρωτοβουλίαν ἐπὶ θεματος, ὅπερ μέλλει νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ζωὴν ἀπείρων ἀνθρώπων.

Τέλος, ἀγαπητὲ ἰατρὲ, δράττομαι τῆς περιστάσεως νὰ ἐκφράσω καὶ αὐθις τὴν πρὸς ὑμᾶς θαθεῖαν καὶ ἐξειδικιασμένην ὑπόληψίν μου, καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω τὸ ἐπ' ἐμοὶ ὅπως πᾶσαν δυσκολίαν καὶ ἐναντιότητα καὶ κακοβουλίαν παραβλέποντες οὐδαμῶς παυσήτε καταγινόμενοι περὶ τὴν λύσιν τούτῳ κοινωφελῶν καὶ μεγίστων ζητημάτων πρὸς δόξαν καὶ εὐκλειαν τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῆς μεγαλοφυΐας, ἥτις ἀείποτε ἔχαρακτήριτε τὸν ἀληθῆ Ἕλληνα, ὕψωσε δὲ εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς δόξης καὶ τοῦ σεβασμοῦ τὴν φιλότιν Ἑλλάδα.

Τὸ ζήτημα τοῦτο, Κύριε Γούδα, εἶναι ἱκανὸν νὰ πείσῃ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ὁμολογήσωσιν, ὅτι ἡ πατρίς τῶν θεῶν, ἃν ἔπαυσε προάγουσα τοιοῦτους, οὐδέποτε ὅμως, καὶ εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς μεγάλας τῆς συμφορᾶς, ἔμεινε στεῖρα καὶ ἄγονος εἰς ἀληθεῖς μύστας τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης. Βεβαίως τὸ πνεῦμα τοῦ Ἱπποκράτους καὶ τοῦ Γαληνοῦ δὲν ἀπέπτη διὰ παντός εἰς τὴν Δύσιν, καθὼς δὲν ἐφυγαθεύθησαν διὰ παντός αἱ Μοῦσαι τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Δέχθητε κτλ.

Ὁλος ὑμέτερος

Θ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ἰατρός.

Περιπόθητέ μοι Κύριε Γούδα.

Ἰσμαήλιον τὴν 2 Σεπτεμβρίου 1865.

« Εἰς τοὺς συνδρομητὰς σας θέλετε συγκαταριθμήσει
» καὶ τὸν Κύριον Δημήτριον Κορυδαλῆν ἰατρὸν, ὅστις, ποιήσας

»χρῆσιν τοῦ ὑμετέρου συστήματος εἰς πολλοὺς πυρετιῶντας καὶ χολεριῶντας, μ' ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἐπέτυχε θαυμασίως.»

Ὁ εἰλικρινὴς φίλος σας

ΚΩΝΣΤ. ΧΡΗΣΤΙΑΔΗΣ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν 6/18 Ὀκτωβρίου 1865.

Κύριε διδάκτορ.

Ὡς ἀρχίατρος τοῦ κεντρικοῦ νοσοκομείου τῶν χολερικῶντων ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ μεταχειρισθῶ τὴν θαυμασίαν θεραπείαν σας, καὶ νομίζω καθήκόν μου νὰ σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὰ εὐτυχῆ ἀποτελέσματα αὐτῆς ἐπὶ πολλῶν εἰδικῶν περιστάσεων, καὶ κατ' ἐξοχὴν, ὅσας ἡ παγετώδης περίοδος δὲν εἶχε φθασεῖ εἰς τὸν ὕψιστον αὐτῆς βαθμόν. Θέλω λογιζεσθαι εὐτυχὴς, ἂν ἡ μαρτυρία μου ἐμπνεύσῃ καὶ εἰς τοὺς σοφοὺς συναδέλφους τῆς Εὐρώπης τὴν καλὴν ιδέαν νὰ κάμωσιν, ὅπως ἐγὼ, πειράματα ἐπὶ τῆς ἀνακαλύψεώς σας. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν θὰ κερδίσητε μόνον ὑμεῖς, ἀλλ' ἡ τε ἀνθρωπότης καὶ ἡ ἐπιστῆμη θέλουσι σᾶς ὀφείλει χάριτας. Ταύτας δὲ ἀτομικῶς, τὸ ἐπ' ἐμοί, σᾶς ἐκφράζω ἀπὸ τοῦδε.

Δεχθῆτε, Κύριε διδάκτορ, κλ.

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΔΕΔΟΝΓΚΑΙΟΣ.

Πρὸς τὸν Κ. Α. Γουδαν, διδάκτορα τῆς ἰατρικῆς εἰς Ἀθήνας.

Ἀξιότιμε Κύριε Α. Ν. Γούδα.

Διατελὼν μαθητὴς τοῦ ἐν Πειραιεὶ Γυμνασίου, μετέβην μετὰ τὰς ἐξετάσεις εἰς τὴν πατρίδα μου (Δαρδανέλλια) τὴν 2 Ἰουλίου ἔνθα μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐνέσκηψεν ἡ βροτολογὸς νόσος χολέρα· ἐπὶ τεσσαράκοντι καὶ πέντε ἡμέρας ἐπῆνεγκεν ὄλεθρον μέγαν, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως. Ἰδὼν δὲ κατ' ἐκείνας τὰς θλιβεράς ἡμέρας ἐν τινὶ ἐφημερίδι, ὅτι ἐξεδώκατε ὑπόμνημά τι, πραγματευόμενον περὶ τοῦ εἶδους τῆς νόσου ταύτης,

πρὸς δὲ καὶ περὶ ἐπιτυχοῦς τινος ἀντιδραστικοῦ κατ' αὐτῆς φαρμάκου, καὶ θεωρήτας ἀναγκαιοτάτην τὴν ὅσον ἔνεστι ταχυτέραν προμήθειαν τοῦ ὑπομνήματος ὑμῶν, ἐπρομηθεύθην ἀμέτῳς ἀρκετὰ φυλλάδια, ἅτινα διένειμον τοῖς συμπολίταις μου. Καθ' ὅλην δὲ τὴν αὐτοῦ διὰρκίαν τῆς νόσου, πλείστοι τούτων ἐπιμελῶς καὶ ἐπιτηδεύεις ἀκολουθήσαντες τὰ τοῦ ὑπομνήματος, ἐπέτυχον κάλλιστα· καὶ γὰρ αὐτὸς ἐκτελέσας τὰς ἐν τῷ ὑπομνήματι συνταγὰς, κατέφυγον τὴν 21 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς τι πολύχνιον, κείμενον ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἑλλης, ἔνθα νεάνις τις δεκαπενταετής, πάσχουσα ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ἡμέρας ἀπὸ διάρροϊκν, τὴν τετάρτην ἡμέραν προσεβλήθη ἰσχυρῶς ὑπ' αὐτῆς τῆς νόσου· ἰδὼν δὲ ταύτην ἰδίους ὄμμασι καταψυχραμένην κατὰ τὰ ἄκρα καὶ ἀγωνιζομένην ἀπὸ τε διάρροϊαν καὶ ἐμετὸν, δὲν εἶχον πλέον ἐν τῇ δεινῇ ἐκείνῃ τῆς δυστυχοῦς νεάνιδος θέσει, καίτοι ἄμοιρος γνώσεων, εἰ μὴ νὰ διατάξω τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐν τῷ ὑπομνήματι ὑμῶν περιεχομένων· ἐκτελεσθέντων δὲ τούτων, ἡ ἀσθενὴς μετὰ δύο ὥρας συνῆλθεν εἰς ἑαυτὴν, καθ' ὅτι ἢ τε διάρροϊα καὶ ὁ ἐμετὸς ἐπαυσαν καὶ ἰδρῶτα ἄφθονον ἔχυσεν ἡ ἄρρωστος, καὶ μετὰ τινων ἡμερῶν δίαιταν ἀνέλαβε τὰς προτέρας αὐτῆς δυνάμεις.

Αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ εἰς νέον τινὰ Ἡπειρώτην δεκαπενταετῇ ἐκτελέσας ἐπέτυχον ἐπίσης· διὸ χάρις μου ἀπαραίτητον ἐθεώρησα, ἀξιότιμε Κύριε Α. Ν. Γούδα, ἵνα προσφέρω ὑμῖν μεγίστην εὐγνωμοσύνην διὰ τε τὴν ἐπινοήσιν τοῦ ἀντιδραστικοῦ τούτου καὶ ἐπιτυχοῦς κατὰ τῆς χολέρας φαρμάκου καὶ διὰ τὴν ἐκ τούτου θεραπείαν πολλῶν, ὧν μόνον αἱ ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τὸν ὕψιστον δεήσεις ἀνταμείψουσιν ὑμᾶς.

Ἐν Πειραιεὶ τὴν 10 Ὀκτωβρίου 1865.

Γ. ΚΑΒΒΑΛΑΡΗΣ.

Ἀξιότιμε Κύριε συνάδελφε.

Ἀποσταλεῖς εἰς Δῆλον ὡς ἰατρός τοῦ ἐκεῖ συστηθέντος, ἐγχιζούσης τῆς χολέρας, λοιμοκαθαρτηρίου, ἀνεχώρησα ἐκείθεν διὰ Σύρον τὴν 20 Σεπτεμβρίου (2 Ὀκτωβρίου ε. ε.), ἐπομένως μόνον ἐν τῇ πολει ταυτῇ εἶδον δια πρώτην φοράν ἑν τινι ἐφη-

μερίδι τὰς ἀξιολόγους πραγματείας σας περὶ τοῦ χρησίου τῶν σκευασίων τοῦ περουβιανοῦ φλοιοῦ ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς χολέρας, ἥτις μᾶς ἐπαπειλεῖ μὲ νέαν εἰσβολήν.

Μὴ δυνθῆ-ῖς νὰ δημοσιεύσω ἄχρι τοῦδε τὰς παρατηρήσεις μου, ἰδίως καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ θεραπευτικὸν μέρος, ἐπὶ τῆς ἐν Δήλῳ ἐνοκηψάσης ἐπιδημίας τῆς χολέρας, τὴν ὁποίαν ἡτύχησα νὰ πευρίσω ἐντὸς τοῦ λοιμοκαθαρτηρίου τοῦ λιμένος τούτου, σπεύδω νὰ σᾶς πέμψω τὰς γραμμάς ταύτας.

Ἡ διὰ τῆς κινήσης θεραπεία, ἥτις οὐδέποτε μὲ ὠφέλησεν ἐπὶ τοῦ παγετώδους σταδίου, μοὶ ἐχρησίμευεν ὡς παντοδύναμον ἀντιχολερικὸν μέσον, ὡςάκις ἡ ἔναρξις τῆς ἀντιδράσεως ἐδῆλου το διὰ τῆς ἐκκρίσεως τῶν οὕρων· τὸ περιστατικὸν δὲ τοῦτο θεωρῶ ὡς σημεῖον ἀλάνθαστον προσεχοῦς βελτιώσεως. Ἡ μορφὴ καὶ ἡ ἐπίτασις τῶν ἐσπερινῶν ἐ-άψεων, τὰς ὁποίας ἐλάμβανεν ὁ κατὰ τὸ φαινόμενον τυφοειδῆ πυρετὸς, ὅστις ἀποτελεῖ τότε τὸ τρίτον στάδιον τῆς νόσου, μοὶ παρέσχον τὴν ὑπόνοιαν ὅτι εἶχον νὰ κάμω μὲ ἰδιαίζοντά τινα κακῆθη πυρετὸν, εἰς τὸν ὁποῖον τὰ ἀπερίγραπτα νευρικὰ συμπτώματα ἐχρησίμευον μόνον ὡς προσωπεῖον ἐντεῦθεν λοιπὸν ὁρμώμεος, κατέφυγον εἰς τὴν κίνησιν.

Ἐσχον δὲ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἰδῶ ὅτι τὸ ληξιπύρετον τοῦτο κατέπαυεν ἀμέσως τὰ τυφοειδῆ συμπτώματα καὶ προῦκά-λει στερεὰν ἀνάρρωσιν, ἥτις συνήθως ἤρχιζε τὴν ἐπιούσαν τῆς χρήσεως τοῦ φαρμάκου.

Τὸ τοσοῦτον εὐτυχὲς τοῦτο ἀποτέλεσμα ἐπὶ πλείοτέρων τῶν τεσσαράκοντα ἀρρώστων, τοὺς ὁποίους ἐθεράπευσα κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, καὶ ὁ φόβος μὴ παραταθῇ ἀκόμη ἐπὶ πολὺ ἡ ἄχρι τοῦδε γνωστὴ θεραπεία κατὰ τῆς νόσου ταύτης, μὲ ἀναγκάζουσι νὰ ἐνώσω καὶ γὰρ τὰς προσπαθείας μου μεθ' ὑμῶν πρὸς σύστασιν ἐνὸς θεραπευτικοῦ μέσου, ἀξίου πάσης προσοχῆς ἐκ μέρους τῶν ἱατρῶν.

Κατὰ τὴν ἐμὴν πεποίθησιν τὸ θεραπευτικὸν τοῦτο μέσον εἶναι πολὺτιμον ἐπὶ τοῦ σταδίου τῆς ἀντιδράσεως τῆς χολέρας, οἷα τοῦλάχιστον ἦτο αὕτη ἐν Δήλῳ· ἄλλως δὲ πολλὰ διδόμενα μὲ κάμνουν νὰ ἐλπίζω, ὅτι ὁ χαρακτὴρ τοῦ κακοήθους παγετώδους πυρετοῦ, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἡ χολέρα ἐν Δήλῳ, θὰ ἦναι τοῦ λοιποῦ ὁ οὐσιώδης αὐτῆς χαρακτὴρ, τοῦλάχιστον κατὰ τὰ μεσημβρινὰ κλίματα τῆς Εὐρώπης, καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων.

Συμπεραίνω δὲ ὅτι ἡ κατάσβεσις τῆς ἐπιδημίας ταύτης, οὔσης τῆς ὁγδόης ἐξ ὧων εἶδον ἀπὸ τοῦ 1831, ἐν τῇ κατὰ τὸ λοιμοκαθαρτήριον τῆς Δήλου κοιτίδι αὐτῆς, καταδεικνύει, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖαι νεαὶ ἔρευναι πρὸς διαφώτισιν τοῦ σπουδαίου ζητήματος τῆς χρησιμότητος τῶν λοιμοκαθαρτηρίων κατὰ τῆς Ἀσιατικῆς χολέρας.

Τὸ ἐπ' ἐμοί, καίτοι γινώσκοντι τὴν κατὰ τὸ 1848 περὶ λοιμοκαθαρτηρίων δοξασίαν τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου τῆς ὑγείας τῆς Μεγάλης Βρετανίας, καίτοι γινώσκοντι ἐπίσης ὅτι τὴν δοξασίαν ταύτην συνεμερίσθησαν τελευταῖον καὶ ἐν Γαλλίᾳ, οὐχ ἥττον πιστεύω εἰς τὰ ὑγιεινὰ ἐκεῖνα μέτρα, τὰ ὅποια μοι ἐχρησίμευσαν πρὸς κατάσβεσιν τῆς ἐπιδημίας ἐν τῷ τόπῳ.

Δεχθῆτε κτλ.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 22 Ὀκτωβρίου (3 Νοεμβρίου) 1865.

Ὁ διδάκτωρ

ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ ΟΡΣΤΑΪΝ

ἀνώτερος στρατιωτικὸς ἱατρός ἐκτὸς ὑπηρεσίας.

Πρὸς τὸν Κύριον Ἀναστ. Ν. Γούδαν, διδάκτορα.

Ἐν Ἰσμαίλῳ τὴν 5/17 Ὀκτωβρίου 1865.

Ἀξιότιμε Κύριε συνάδελφε.

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀπὸ 22 Σεπτεμβρίου ἐπιστολῆς σας σπεύδω νὰ σᾶς πέμψω τὴν παρὰ πόδας ἀκριβεστάτην σημείωσιν περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐθεράπευσα τοὺς χολερικοὺς ἐπὶ τῆς ἐνσκηψίσεως ἐν τῇ πόλει μας τελευταίας ἐπιδημίας.

Σημείωσις περὶ τῆς χολέρας, ἣτις ἐνέσκηψεν ἐν Ἰσμαίλῳ κατὰ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1865.

Ἡ χολέρα ἐνέσκηψεν ἐν Ἰσμαίλῳ σποραδικῶς τὸ πρῶτον περὶ τὰ τέλη Ἰουλίου, τὴν δὲ 8 Αὐγούστου 1865 κατέστη ἐπιδημική, ἐξακτινοῦντο δὲ ὡς ἐξῆς.

1) *Χολέρα παγετώδης ἢ ξηρά.* Ἡ μορφή αὕτη ἐξακτινοῦντο ἐκ τῶν ἐξῆς συμπτωμάτων· ψύχους ἰσχυροῦ καθ' ἅπαν

τὸ σῶμα· ἐκπτώσεως τῶν δυνάμεων, ἀτονίας ἢ παντελοῦς ἀπωλείας τοῦ τόνου τῆς φωνῆς, σφυγμοῦ νηματοειδοῦς, γλώσσης ψυχρᾶς, προσώπου ἀπαισιῶς ἡλλοιωμένου· ἐπὶ τῆς μορφῆς ταύτης δὲν ὑπῆρχεν οὔτε ἐμετός, οὔτε διάρροια· ἐὰν δὲ δὲν ἐδίδετο ραχέως ἢ ἀπαιτουμένη βοήθεια, ὁ πάσχων ἀπέθνησκεν ἐντὸς πέντε ἢ ὀκτὼ ὥρων, καὶ σπανίως ἐντὸς περισσοτέρων.

2) Ἡ κυρίως λεγομένη χολέρα, χαρακτηριζομένη ἐξ ἐμετῶν καὶ διάρροιας, ἐκ συνολικῶν τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἄκρων, καὶ ἐξ ὅλων τῶν λοιπῶν γνωστῶν συμπτωμάτων.

Πλὴν δὲ τῶν δύο τούτων μορφῶν, ἐκ τῶν χολερικῶν τοὺς ὁποίους ἐγὼ ἐθεράπευσα, τρεῖς μόνον ἀνήκοντες εἰς τὸ γυναικεῖον φύλον, πλὴν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν παγετώδη χολέραν συμπτωμάτων εἶχον πρὸς τούτοις καὶ τὰ ἐξῆς· Πόνον δριμύτατον, ἀποσπῶντα οἰμωγὰς κατὰ τὴν καρδιακὴν τοῦ στομάχου χώραν καὶ λειποθυμίαν, μεγίστην στενοχωρίαν καὶ οὐσιωδестаτήν ἀλλοίωσιν τῆς φυσιγνωμίας. Τὴν μορφήν ταύτην, καὶ τοὶ σπανίαν, δυνάμεθα ὁμῶς νὰ ὀνομάσωμεν καρδιαλγικὴν, ἔνεκα τῆς ἐξεχούσης καρδιαλγίας. Οἱ τρεῖς οὗτοι ἄρρώστοι ἔπασχον ἐπίσης καὶ συνολικὰς τῶν κάτω ἄκρων.

Θεραπεία. Ναὶ μὲν καὶ ἀπὸ τῆς ἐνσκηψάσης ἐν τῇ πόλει μας κατὰ τὸ 1855 ἐπιδημίας χολέρας, ἡ κίνησις μὲ ὠφέλησε κατὰ τοῦ νοσήματος τούτου. ἀλλ' ἐπὶ τῆς τελευταίας ἐπιδημίας μετεχειρίσθην ἀποκλειστικῶς μόνον τὸ φάρμακον τοῦτο κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον.

Ἐπὶ τῆς παγετώδους χολέρας καλύπτων ἀμέσως μὲ ἰσχυρῶς ἐσιναπισμένον κατάπλυσμα ὅλην τὴν κοιλίαν προὔξενουν ἐπὶ τοῦ δέρματος αὐτῆς ἐρεθισμὸν μέχρις ἐρυθρότητος· ἀντὶ δὲ τοῦ σιναπώδους καταπλάσματος μετεχειριζόμεν ἑνίοτε, ἢ μίγμα συγκειμένον ἐξ εἰκοσι σταγόνων ἐλαίου σινάπιδος καὶ δύο δραχμῶν οἶνοπνεύματος, ἢ τὴν ὑγρὰν καυστικὴν ἀμωνίαν. Δι' ἐνός τῶν ὑγρῶν τούτων ἐπιτριβὼν τὴν κοιλίαν καὶ προὔκάλουν ἐν τῇ στιγμῇ ἀποchrῶντα ἐρεθισμὸν. Τούτου δὲ γενομένου, ἐπέτριβον ἐπὶ τοῦ οὕτω ἡρεθισμένου δέρματος τῆς κοιλίας διάλυσιν κινίνης, συγκειμένην ἐκ μίας δραχμῆς θεϊκῆς κινίνης, ἐξ ἢ ὀκτὼ δραχμῶν ἀπεσταγμένου ὕδατος, καὶ ἀρκούσης πρὸς οὐδένωσιν ποσότητος θεϊκοῦ ὀξέος· ἐκ τοῦ ὅλου τῆς διαλύσεως ταύτης τὸ μὲν ἥμισυ ἐπιτριβὼν ἀμέσως καὶ ἄνευ διακοπῆς, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ μετὰ πάρελευσιν τεσσάρων ὥρων, συνάμα δὲ

ἔδιδον ἔσωθεν διὰ τοῦ στόματος κατὰ πᾶσαν πρώτην, ἢ δευτέραν ὥραν ἔν ξηρίον ἐκ τοῦ ἐξῆς μίγματος.

- Α. Θεϊκῆς κινίνης γραμμ. ἔν (κόκκους εἴκοσι)
 ελαιοσακχάρου ἡδιόσμου γραμμ. δύο (κόκ. τεσσαράκοντα
 Μίξας διέλεε εἰς δόσεις ἴσας δύο ἢ τρεῖς αναλογως τῆς
 ὀξύτητος τῆς νόσου.

Πρὸς δὲ τούτοις ἔδιδον εἰς τὸν ἄρρώστον νὰ πίνη κατὰ βού-
 λησιν χλιαρὸν ἔγχυμα θέας, περιέχον καὶ ὀλίγον ρόυμι· ταυτο-
 χρόνως ἐκάλυπτον ἅπαν τὸ σῶμα αὐτοῦ μὲ θερμὰ ἐνδύματα·
 ἐὰν δὲ ἐπεθύμει νὰ πίνη καὶ ψυχρόν τι, δὲν τῷ ἀπηγόρευον
 καὶ μικρὰν ποσότητα ψυχροῦ ὕδατος, ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων
 καὶ σμικρὸν κατὰ σμικρὸν.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, ἐὰν ἡ ἱατρικὴ βοήθεια ἐπῆρχετο
 ἐγκαίρως, δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀντιδρασίς, καὶ οὕτως ἐσώ-
 ζετο ὁ ἄρρώστος. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς νόσου ἐνίοτε ἐλάβθανε
 τυφοειδῆ χαρακτῆρα, ἀλλὰ καὶ ὁ χαρακτῆρ οὗτος ἐνέδιδεν εὐ-
 κόλως εἰς τὴν τετράκις τῆς ἡμέρας χρῆσιν ἀνά πέντε κόκκων
 θεϊκῆς κινίνης. Ἡ ἀποθεραπεία αὕτη ἐπὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέ-
 ρας εἶναι ἀναγκαία καὶ ἐπὶ τῶν περιστάσεων ἐκείνων, καθ' ἃς
 ἡ νόσος δὲν λαμβάνει τὸν τυφοειδῆ χαρακτῆρα. Κατὰ τὸν τρό-
 πον τοῦτον ἐθεραπεύθη ἐπιτυχῶς καὶ τὸ καρδιαγγικὸν εἶδος
 τῆς νόσου καὶ παρὰ τοῖς τρισὶν ἄρρώστοις, τοὺς ὁποίους εἶδον.

Κατὰ δὲ τοῦ κυρίως χολερικοῦ λεγομένου εἶδους τῆς ἐπιδη-
 μίας, ἐν τῇ ἀρχῇ μὲν τῆς νόσου μετεχειριζομένην τὴν κινίνην
 μόνον ἐξωτερικῶς· καὶ μόνον ὅταν ἐπαυεν ὁ ἐμετὸς καὶ ἡ διάρ-
 ροια κατέφευγον εἰς τὴν ἐσωτερικὴν χρῆσιν, δίδων εἰς τὸν ἄρ-
 ρῶστον τρεῖς ἢ τέσσαρας δόσεις, καθ' ὃν ἀνωτέρω ἐμνημόνευσα
 τρόπον. Κατὰ δὲ τῶν συνολικῶν μετεχειριζομένην μόνον τὰ ξηρά
 τριψήματα μὲ τρίχιον ὕφασμα, ἢ μὲ ψήκτραν. Ἐπὶ τοῦ εἶδους
 τούτου εἰς τὰς τέσσαρας δόσεις τῆς κινίνης ἐνίοτε προσέθετα
 καὶ ἓνα ἐν συνόλῳ κόκκον ὀπίου· τοῦτο δὲ ἐπραττον μόνον
 παρὰ τοῖς φλεγματικοῖς καὶ τοῖς καθ' ἑξὶν διαρροϊκοῖς.

Ὡς προφυλακτικὰ δὲ κατὰ τῆς ἐπιδημίας μέσα, πλὴν τῶν
 ὑγιεινῶν μέτρων, μετεχειριζομένην τὸ ἐξῆς μίγμα.

Α. Οίνοπνεύματος καλοῦ λίτρας δύο,
Θεικῆς κινίνης δραχμὴν μίαν,
Βάρμματος ἐμετικῶν καρύων δραχμὴν μίαν.

Δ. Σ. Νὰ λαμβάνῃ καθ' ἐκάστην ἀνὰ δύο ἢ τρία κοχλιάρια
τῆς τραπέζης.

Ἄπαντες δὲ οἱ συμμορφωθέντες μὲ τὰ ὑγιεινὰ παραγγέλματα
καὶ μεταχειρισθέντες ὡς προφυλακτικὰ εἴτε τὸ μνησθὲν μίγμα,
εἴτε πέντε κόκκους κινίνης δις τῆς ἡμέρας, ἔμειναν ἀπρόσβλητοι
ὑπὸ τῆς χολέρας.

Τέλος, κατ' ἐμὲ, ἡ χολέρα δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰμὴ ἐπιδη-
μικὸς κακοήθης πυρετός. Τὴν πεποιθήσιν ταύτην ἐσχημάτισα
μὲν ἀπὸ τῆς ἐν Ἰσμαίλειῳ ἐνσκήψεως τῆς χολέρας κατὰ τὸ 1855,
ἀλλὰ τὸ ὁμολογῶ, ὅτι δὲν εἶχον τότε τὸ θάρρος νὰ τὴν διακη-
ρύξω εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους. Κατὰ δὲ τὴν τελευταίαν ταύτην
ἐπιδημίαν ἐπεσκέφθην ἐν συνόλῳ τεσσαράκοντα καὶ δύο χολε-
ρικούς, ἐξ ὧν τεσσαράκοντα μὲν ἐθεοαπεύθησαν, καθ' ὃν περι-
γράφω ἐνταῦθα τρόπον, καὶ δύο μόνον ἀπεβίωσαν.

Σᾶς παρακαλῶ δὲ, Κύριε διδάκτορ, νὰ κάμῃτε οἷαν δὴ ποτε
θελήσετε χρῆσιν τῆς παρούσης σημειώσεώς μου καὶ νὰ δεχθῇτε
τὴν διαβεβαίωσιν κτλ.

Ὁ διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς

Δ. ΚΟΡΥΔΑΛΗΣ.

Πρὸς τὸν Κύριον Ἀναστάσιον Ν. Γούδαν,
διδάκτορα τῆς ἱατρικῆς εἰς Ἀθήνας.

Ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων, ἅτινα ἐν πρωτοτύπῳ εὕρισκονται
εἰς χεῖράς μου, πᾶς τις πείθεται ὅτι ἐν τῇ Ἀνατολῇ τοῦλάχισ-
τον ἡ θεραπεία μου ἐπέτυχε πληρέστατα· διότι εἰς μὲν ἀξιώ-
τιμος ἱατρός ἐκ Σμύρνης γράφει, «ὅτι ἠνέφξα νέον δρόμον εἰς
»τὴν ἀληθῆ ἱατρικὴν.» Εἰς δὲ ἕτερος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως
ἱατρός ὅτι «διὰ τῆς μεθόδου μου ἐθεράπευσεν ἐπιτυχῶς πλείο-
»νας τῶν δύο χιλιάδων.» Εἰς δὲ τρίτος ἐκ τῆςμε γαλουπόλεως
ἐκείνης ἱατρός ὅτι «ἡ κίνησις εἰς αὐτὸν μὲν πρὸ τῆς κυανώσεως
»καὶ ἐπὶ τῆς ἀντ'δράσεως παρεσχέ θαυμάσια ἀποτελέσματα·
»εἰς τρεῖς δὲ ἑτέρους συναδελφούς ὅτι ὠρέλησεν ἐφ' ὅλων των

»σταδίων.» Εἷς δὲ τέταρτος ἀρχίατρος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει κεντρικοῦ νοσοκομείου τῶν χολεριώντων, γράφει, «ὅτι θεωρεῖ καθήκον του νὰ μὲ εὐχαριστήσῃ διὰ τὰ εὐτυχῆ ἀποτελέσματα, ἅπῃ τῷ παρέσχεν ἡ θαυματουργὸς θεραπεία μου ἐπὶ πολλῶν εἰδικῶν περιστάσεων, καὶ ἰδίως ὅταν τὸ παγετῶδες στάδιον δὲν εἶχε φθάσει εἰς τὸν ὑψιστον βαθμόν.» Εἷς πέμπτος ἱατρός διαβεβαίωσι ὅτι «ἐντὸς τοῦ ἐν ἀήλῳ εἰδικοῦ λοιμοκχαρτηρίου τῶν χολεριώντων ἐθεράπευτε διὰ τῆς κινίνης τεσσαράκοντα χοληρικοὺς καὶ οὕτω ἐμπόδιτε τὴν μετάδοσιν τῆς ἐπιδημίας εἰς τὸ ὑπόλοιπον τοῦ Κράτους.» Εἷς ἕκτος τέλος ἱατρός ἐξ Ἰσραήλ γράφει, «τὸ κατ' ἐμὲ ἡ χολέρα δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἐπιδημικὸς κακοήθης πυρετός· τὴν πεποιθησίν μου ταύτην ἐσχημάτισα μὲν ἀπὸ τῆς ἐν Ἰσραήλ ἐνσκήψεως τῆς χολέρας κατὰ τὸ 1855, ἀλλὰ δὲν εἶχον τότε τὸ θάρρος καὶ νὰ τὴν διακηρύξω εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους. Κατὰ δὲ τὴν τελευταίαν ἐπιδημίαν ἐν Ἰσραήλ ἐπεσκέφθην ἐν συνόλῳ τεσσαράκοντα καὶ δύο χοληρικοὺς· ἐκ τούτων τεσσαράκοντα μὲν ἰάθησαν ἐντελῶς θεραπευθέντες καθ' ὃν περιγράφω ἐνταῦθα τρόπον, δύο δὲ μόνον ἀπεβίωσαν.»

Καὶ τὸ μὲν ἀποτέλεσμα τοῦτο τῆς θεραπείας μου Κύριε Πρόεδρε καίτοι λίαν εὐχάριστον οὔτε ἐγὼ αὐτὸς ἤθελον θεωρήσει ἐπαρκές, ἐν μὴ συνωδυνήτο παρ' ἐνὸς ἄλλου εὐχαριστοτέρου καὶ μεγαλειτέρου.

Γνωτὸν δὲ εἶναι εἰς ἅπαντα τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον Κ. Πρόεδρε, ὅτι ἐπὶ παντὸς οἴου δὴ ποτε νοσήματος ἡ μὲν πεποίθησις τοῦ ἀβρώστου περὶ τοῦ ἰσίμου τῆς νόσου τοῦ ἀποτελεῖ τὸ πλεῖστον τῆς θεραπείας· ἡ δὲ ἀπελπισίς καὶ ἰδίως ὁ φόβος εἶναι ἱκανὰ ν' ἀποκτείνωσι καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀθώοτατα νοσήματα πάσχοντας, ἡ καὶ αὐτοὺς τοὺς οὐδὲν πραγματικὸν νόσημα πάσχοντας. Ἐὰν λοιπὸν ᾔνοι αληθές, ὅτι ἐν καιρῷ ἐπιδημίας χολέρας τὰ πλεῖστα τῶν θυμάτων προξενεῖ ὁ φόβος· καὶ ἡ ἀπελπισίς τῆς ἰάσεως, συγχωρήσατέ με νὰ πιστεύω, ὅτι διὰ τῆς θεραπείας μου, ἐν τῇ Ἀνατολῇ τοῦλάχιστον, ἀφῆρθη πλέον καθ' ὁλοκληρίαν ὁ φόβος τῆς χολέρας καὶ ἐνεπνεύσθη εἰς τὸν λαὸν ἡ πεποίθησις περὶ τοῦ ἰσίμου αὐτῆς. Διότι μία μὲν κυρία ἐκ Μολδαβίας γράφει πρὸς τὸν σύζυγόν της «ὅτι ἡ διατριβὴ τοῦ Κ. Γουδά μ' ἐνεθάρρυνε πολὺ καὶ δὲν φοβοῦμαι διόλου, διότι σκάμων τις τὴν ἀπαιτουμένην δίαιταν ἔχων καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἱατρικὰ, πιστεύω, ὅτι ἡ χολέρα εἶναι μία ἀσθένεια, τὴν ὅποιον πρέπει νὰ προλάβῃ τις.»

Εἷς δὲ ἔμπορος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως γράφει, «ὅτι πολλὰ οἰκογένειαι καὶ ἄνευ ἱατροῦ, ἀλλὰ μόνον διὰ τῶν ὁδηγιῶν μου ἔσωσαν ἐκ θεβαίου κινδύνου πολλὰ μέλη των, ἐκ χολέρας προσβληθέντα, καὶ ὅτι παρὰ πολλῶν ἐκεῖ ὁ ἐφευρέτης τῆς θεραπείας ταύτης θεωρεῖται σωτήρ.»

Εἷς δὲ σπουδαστὴς τοῦ ἐν Πειραιεὶ γυμνασίου γράφει ἐκ Δαρδανελλίων, ὅτι καθ' ὅλην τὴν αὐτόθι διάρκειαν τῆς νόσου πλείστοι συμπολιταὶ τοῦ ἐπιμελῶς καὶ ἐπιτηδείως ἀκολουθήσαντες τὰς ἐν τῷ ὑπομνήματι συμβουλὰς ἐπέτυχον κάλλιστα. Ἐγὼ δὲ αὐτὸς, λέγει, ἐθεράπευσα δι' αὐτῶν δύο παθόντας πραγματικὴν χολέραν.»

Εἷς δὲ ἀξιότιμος ἱατρός, ὁκτὼ ἄλλας ἐπιδημίας χολέρας σπουδάσας, διαβεβαίει, ὅτι «ἡ κίνησις τῷ ἐχρησίμευσεν ὡς παντοδύναμον ἀντιχολερικὸν μέσον, δι' αὐτῆς ἔσωσε πλείους τῶν τεσσαράκοντα, δι' αὐτῆς καὶ διὰ τῶν καθάρσεων ἐδυνήθη νὰ περριόρῃ τὴν ἐπιδημίαν ἐντὸς τοῦ λοιμοκαθαρτηρίου.»

Εἷς δὲ ἕτερος ἱατρός ἐξ Ἰσμαίλίου γράφει, ὅτι διὰ τῆς χρήσεως μίγματος τινος, θάσιν ἔχοντος τὴν κίνησιν, ἢ καὶ μόνον διὰ τῆς χρήσεως τῆς κίνησης καὶ διὰ τῶν ἀναγκαιῶν διαιτητικῶν παραγγελημάτων, ἐδυνήθη νὰ προφυλάξῃ τῆς χολέρας, ἅπαντας τοὺς ἐπὶ τῆς ἐπιδημίας καταφυγόντας εἰς τὰ φώτά του.»

Τὰ ἐκ τῆς πεποιθήσεως ταύτης ἀποτελέσματα, πολλὰ καὶ μεγάλα ὄντα, ἐγένοντο καταφανῆ ἀμέσως ἐν τῇ Ἀνατολῇ τοῦλάχιστον καὶ ὠφέλησαν μεγάλως τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐπιτρέψατέ με δὲ Κύριε Πρόεδρε νὰ ἀπαριθμήσω ἐνταῦθα συνοπτικῶς μόνον τινὰ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τούτων.

Πρώτιστον καὶ μέγιστον ἀποτέλεσμα τῆς πεποιθήσεως ταύτης εἶναι ὅτι πολλοὶ ἱατροὶ, μὴ τολμῶντες ἄχρὶ τοῦδε νὰ μεταχειρισθῶσι κατὰ τῆς χολέρας τὴν κίνησιν, ὡς μὴ ὠφελήσασαν αὐτοὺς ἄλλοτε ἔνεκα τοῦ ἀκαταλλήλου τῆς χρήσεως αὐτῆς, ἀποπεμπομένης τότε τοῦ ὀργανισμοῦ δι' ἐμετῶν ἢ διαρροίας, ἤδη φωνάζουσι μεγαλοφώνως ὅτι τὴν μετεχειρίσθησαν μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας, οἱ μὲν ἐπὶ τοῦ πρώτου σταδίου τῆς χολέρας, τουτέστι τῆς διαρροίας καὶ ὅλων τῶν προδρόμων αὐτῆς συμπτωμάτων· οἱ δὲ, ἐπὶ τῆς ἀντιδράσεως, τουτέστι τοῦ τρίτου σταδίου αὐτῆς· καὶ ἄλλοι, (οὗτοι δὲ εἰσὶν ἀναντιρρήτως οἱ μεταχειρισθέντες κατὰ γράμμα τὸ σύνολον τῆς θεραπείας μου, συνι-

σταμένης οὐ μόνον εἰς τὴν διὰ τοῦ στόματος χρῆσιν τῆς κινή-
νης, ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν χρῆσιν αὐτῆς διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ
ἡρεθισμένου ὄντος πρότερον δέρματος ἐπιτρίψεων) ὅτι ἡ κίνησις
τοὺς ὠφέλησε θαυμασίως (prodigeusement) ἐφ' ὅλων τῶν στα-
δίων τῆς νόσου. Τοῦτο δὲ συνέβη διότι εὗρέθη ἤδη ὁ τρόπος
τοῦ νὰ εἰσάγωμεν εἰς τὸν ὄργανισμὸν τὸ πραγματικὸν τοῦτο
ἀντίδοτον εἴτε δι' ἐμέτου εἴτε διὰ διαφύσεως ἀποπέμποντος
τοῦτο τοῦ ἀρρώστου.

Ἐνταῦθα δὲ, Κύριε Πρόεδρε! ἐπιτρέψατέ με ν' ἀναφέρω εὐσε-
βάστως, ὅτι πλὴν τῶν ἐπιτρίψεων τῆς κινήσεως ὑπάρχει καὶ ἄλ-
λος τρόπος, ὁ διὰ τῶν ἐγχύσεων, δι' οὗ δυνάμεθα τῷ ὄντι νὰ
εἰσαγάγωμεν τὸ φάρμακον τοῦτο εἰς τὸν ὄργανισμὸν· ἀλλὰ καὶ
ὁ τρόπος οὗτος γενικῶς ἤδη ὢν παραδεχόμενος ὑφ' ὅλων τῶν
ιατρῶν καὶ συγγραφέων, δὲν μοι ἦτο ἄγνωστος, ὅτε ἔγραφον τὸ
ἀπὸ 3 Ἰουλίου ὑπόμνημά μου· τοῦναντίον μάλιστα καὶ ἐπ' αὐ-
τοῦ δύναμαι νὰ καυχῶμαι ὅτι ἔχω πρωτοβουλίαν τινά, ἂν οὐχὶ
ἐπὶ τῆς ἐφευρέσεως ἢ ἀνακαλύψεως, τοῦλάχιστον ὁμῶς ἐπὶ τῆς
δημοσιεύσεως. Ἰδοὺ δὲ τῷ ὄντι τί ἐδημοσίευσα πρῶτος ἐγὼ
νομίζω περὶ αὐτοῦ, ἐν τῇ Ἱατρικῇ Ἑρώσει τῶν Παρισίων
κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1862.

«Ἀξιότιμε Κύριε συνάδελφε.

«Ἀναγκασμένος ὢν ἕνεκα ἀνωτέρας δυνάμεως νὰ ἐγκατα-
»λείψω τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἱατρικῆς ἀπὸ τριετίας ἤδη, καὶ ἐξαι-
»τούμενος τῆς ἐν τῇ ἀξιολόγῳ ἐφημερίδι σας φιλοξενίας ἵνα
»ἐξοικειωθῶ καὶ αὖθις μετὰ τῆς ἐπιστήμης, ἀρχομαι τῆς δημο-
»σιεύσεως πολυτίμου τινὸς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὴν ἐπι-
»στήμην ἀνακαλύψεως, κοινοποιηθείσης μοι ἐν Σμύρῃ, κατὰ τὸ
»διάστημα τοῦ ἐκεῖ ἐκπατρισμοῦ μου, ὑπὸ τοῦ ἀξιότιμου συ-
»νκαδέλφου Κυρίου Οὐίλλιέλμου Σχασσώ (1).

(1) «Σημ. τοῦ συντάκτου τῆς ἐν Παρίσις Ἱατρ. Ἑρώσεως.

«Ὁ ἀτυχὴς συνάδελφός μας Κύριος Γούδας, ὁ εὐαρεστούμενος
»νὰ δημοσιεύσῃ ταῦτα, γνωστὸς ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ
»ὡς ἀρχισυντάκτης τῆς ἐν Ἀθήναις Ἱατρικῆς Μερίσσης, μετὰ
»δεκαπεντάμηνον φυλάκισιν διὰ πολιτικούς λόγους ἐνοχοποιήθη

«Ὁ διδάκτωρ Κύριος Σχασσώ, ἰατρός ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ νοσοκομείῳ τῆς Σμύρνης, ἐθεράπευέ ποτε ἰσχιάδα, συμπεπλεγμένην μετὰ διαλειπόντων πυρετῶν. Καί κατὰ μὲν τῆς ἰσχιάδος μετεχειρίσθη τὰς ἐγχύσεις τῆς ἀτροφίνης, μετὰ μίαν δέ τοιούτην ἐγχυσίν τοῦ ἐπῆλθεν ἡ ἐπιθυμία νὰ θεραπεύσῃ καὶ τοὺς πρετοὺς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, τουτέστι διὰ τῶν ἐγχύσεων· τούτου δὲ γενομένου, οἱ πυρετοὶ ἐθεραπεύθησαν τῷ ὄντι καὶ ἀσφαλέστερον καὶ ταχύτερον· ἡ δὲ ἐπιτυχία τὸν ἠνάγκασε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν μέθοδον ταύτην καὶ κατὰ πολλῶν ἄλλων καθαρῶν διαλειπόντων πυρετῶν, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε πάντοτε εὐάρεστον.»

«Ἀμέσως δὲ μετὰ τὴν ἐγχυσίν συμβαίνουνσι τὰ ἐξῆς. ἐν τῷ διαστήματι ἡμισείας ὥρας ἅπαντα τὰ συνοδεύοντα τὸν πυρετὸν συμπτώματα κατευναζόνται ἐπαίσθητῶς· ὁ σφυγμὸς γίνεταί ἀραιότερος· ἡ θερμότης τοῦ δέρματος ἂν μὲν πρότερον ᾤτο ὑπερβάλλουσα γίνεται μετριωτέρα, ἂν δὲ δὲν ὑπῆρχεν, ὥσπερ π. χ. ἐπὶ τῶν παγετωδῶν πυρετῶν, ἀναπτύσσεται· ἡ στενοχωρία τοῦ ἀρρώστου ἐλαττοῦται, ἀναλόγως τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς εὐάρεστου διαφορήσεως· ἐπέχεται ἐπαισθητῇ ἔσθῃ τῶν ὠτῶν, καὶ τοῦτο σημαίνει τὴν δρᾶσιν τοῦ φαρμάκου, εἰς δὲ τὸν πάσχοντα ἄρχεται τότε ἡ ἀνάρρωσις.»

«Ἐκτελεῖ δὲ τὴν ἐγχίρισιν ταύτην ὁ Κύριος Σχασσώ, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Θέτει ἐν σμικρῷ κλεισθηρίδιῳ δέκα ἕως δώδεκα σταγόνας πεπυκνωμένης διαλύσεως κινίνης, συνήθως δὲ διαλύει ἓνα κόκκον κινίνης εἰς τέσσαρας σταγόνας ὕδατος, καὶ προσθέτει ἔπειτα ποσότητα θειικοῦ ἰζέος ἀρκοῦσαν πρὸς ἐξουδετέρωσιν· διὰ τινος δὲ νυστηριδίου, κρατουμένου μὲ τὸν ἀντίχειρα καὶ ῥιχανὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς, σχηματίσας πρότερον διὰ τῶν αὐτῶν ὀδακτύλων τῆς ἀριστερᾶς πτυχὴν τοῦ δέρματος, διατρύχῃ τοῦτο μέχρι κανεμβάτσεως, τουτέστι μέχρις οὗ ἡ αἰχμή τοῦ τοῦ νυστηριδίου φθάσῃ εἰς τὸν κυττερῶδη ιστόν· διὰ τῆς ὥπης δὲ ταύτης ἐγχέει τὴν διάλυσιν τῆς κινίνης, καὶ συνήθως μὲν

»καὶ τελευταῖον εἰς τὰ συμβάντα τῆς Ναυπλιακῆς ἐπαναστάσεως ἐν Ἑλλάδι. Ἀναγκασθεὶς δὲ ἕνεκα τούτου νὰ ἐκπατρισθῇ, μετῆρχετο ἰσχύως τὴν ἱατρικὴν ἐν Σμύρνῃ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄσυλλον τοῦτο ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ διεθνούς δικαίου τὸν ὑπεχρέωσαν νὰ ἐγκαταλείψῃ καὶ νὰ καταφύγῃ ἐνταῦθα.»

»μεταχειρίζεται τὴν μέθοδον ταύτην ἐπὶ τοῦ παροξυσμοῦ, ὅτε
»τὰ ἀποτελέσματα καταφαίνονται προδηλότερα.»

«Μία μόνη τοιαύτη ἐγχείρισις ἀρκεῖ πρὸς ἴασιν τοῦ παρο-
»ξυσμοῦ· τὴν δὲ ἀποθεραπείαν ἐπιτυγχάνει ὁ Κύριος Σχασσὼ
»διὰ τῆς καταλλήλου ἀντιπυρετικῆς διαίτης καὶ τῶν σιδη-
»ρούχων. Ὁ Κύριος Σχασσὼ μᾶς διεβεβαίωσεν, ὅτι ἐπὶ τῆς
»μικρᾶς του πείρας μίαν μόνην ἀποτυχίαν ἢ ὑποτροπὴν εἶδε
»καὶ ταύτην μετὰ παρέλευσιν τριῶν μηνῶν.»

«Τοιαύτη τις διαβεβαίωσις συναδέλφου ἐμπειροτάτου καὶ
»πρὸ πάντων τιμίου μᾶς ἐνεθάρρυνε νὰ ἐπιχειρισθῶμεν καὶ
»ἡμεῖς πειραμάτων· δέκα καὶ πέντε δὲ πυρετιῶντες, θεραπευ-
»θέντες παρ' ἡμῶν διὰ τῆς μεθόδου ταύτης, ἐπεκύρωσαν πληρέ-
»στατα τὴν παρὰ τοῦ συναδέλφου ἡμῶν θεραπείαν· ἀλλ' ἀναγκα-
»σθέντες νὰ ἐγκαταλείψωμεν τότε τὴν Σμύρνην καὶ τὴν ἐν αὐτῇ
»ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος ἡμῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, δὲν ἐδυ-
»νήθημεν νὰ ἐξακολουθήσωμεν ἕκτοτε τὰ πειράματα, καὶ διὰ
»τοῦτο παρακαλοῦμεν τοὺς μετερχομένους τὸ ἐπάγγελμα εἰς
»ἐλῶδη μέρη συναδέλφους νὰ ἐκτελέσωσι τοιαῦτα πειράματα,
»διότι ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας ἡ μέθοδος αὕτη θὰ μᾶς παρέξῃ
»τὰ ἐξῆς πολὺτιμα ἀποτελέσματα.»

α1) Θὰ ἐλαττώσῃ ἐπικισθητῶς τὴν πρὸς ἴασιν τῶν πυρετῶν
»δαπάνην· τότε δὲ θὰ ἦναι πάντῃ ἀνωφελής ἡ τοσοῦτον πο-
»θητὴ ἀνακάλυψις τῶν δυναμένων ν' ἀντικαταστήσωσι τὸν πε-
»ροῦδιανὸν φλοιόν.»

α2) Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ κινήνη θὰ κατασταθῇ φάρμακον
»λίαν εὐπόριστον.»

α3) Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης θὰ δυνάμεθα νὰ θεραπεύωμεν
»καὶ τὰς λοιπὰς τυχόν ὑπαρχούσας συμπλοκάς, καὶ

α4) Ἐπὶ τῶν περιπτώσεων ἐκείνων, καθ' ἃς ἡ κινήνη ἀπο-
»πέμπεται δι' ἐμέτου ἢ διὰ διαρροίας θὰ ἔχομεν ἐν μέσον
»ἀσφαλὲς τοῦ νὰ εἰσάγωμεν τὸ φάρμακον ἐν τῷ ὀργανισμῷ.»

«Δεχθῆτε κ.λ.

Α. Ν. ΓΟΥΔΑΣ» (1).

(1) Ἰδὲ ἱατρικῆς ἑνώσεως τῶν Παρισίων ἀριθ. 113. 25
Σεπτεμβρίου 1862.

Δεύτερον καὶ μέγιστον ἀποτέλεσμα τῆς πεποιθήσεως τοῦ λαοῦ περὶ τοῦ ἰασίου τῆς χολέρας διὰ τῆς ὑπ' ἐμοῦ προταθείσης θεραπείας εἶναι ὅτι ὁ λαὸς πολλοχῶς τῆς Ἀνατολῆς ἐν ἑλλείψει ἰατροῦ ἐφήρμωσεν αὐτὴν ἐπιτυχῶς, κατὰ τὰς ἐξ Ἰσμαΐλίου, ἐκ Μολδαυίας, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐκ Δαρδανελίων ἐπιστολάς.

Τρίτον ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἡ χολέρα, μαστίσασα τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τὴν Συρίαν, τὴν Σμύρνην, τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰς Ἡγεμονίας καὶ φεισθεῖσα τῆς τε ἐλευθέρης Ἑλλάδος καὶ πολλῶν ἄλλων ὑπὸ τὴν Τουρκίαν ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν, ἐνέσκηψεν ἔπειτα εἰς Ἰταλίαν καὶ Γαλλίαν.

Εἰς τὴν προφύλαξιν ταύτην μικροῦ τινος μέρους τῆς Ἀνατολῆς, καθ' ἐκάστην ἤδη συγκοινωνοῦντος διὰ τῶν ἀτμοπλοίων μὲ τὰ ἐπιχόλερα μέρη, μόνον ἄρά γε αἱ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀτελῶς γενομέναι καὶ ἀτελῶς φυλαττόμεναι καθάρσεις συνετέλεσαν; Δὲν δυνάμεθα ἄρά γε ν' ἀποδώσωμεν μέγα μέρος τῆς προφυλάξεως ταύτης εἰς τε τὴν πεποίθησιν τοῦ λαοῦ περὶ τοῦ ἰασίου τῆς χολέρας, καὶ εἰς τὴν πρόχειρον καὶ λογικὴν θεραπείαν, τὴν ὁποίαν κατ' αὐτῆς μετεχειρίζετο; Καθ' ἃς δὲ ἔχω θετικὰς πληροφορίας ἢ μᾶλλον καθ' ἣν ἔχω ἀκράδαντον πεποίθησιν ἡ χολέρα δὲν ἐφείσθη τῆς ἐλευθέρης Ἑλλάδος καὶ τῶν ὑπὸ τὴν Τουρκίαν ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν μόνον ἔνεκα τῶν καθάρσεων, ἀλλὰ κυρίως ἔνεκα τῆς ταχείας διὰ τῆς θεραπείας μου ἰάσεως ἐκάστου κρούσματος, μόλις φαινομένου.

Πιστεύατε δὲ, Κύριε Πρόεδρε! καὶ ἃς πεισθῇ ἐπίσης ἅπας ὁ κόσμος, ὅτι καὶ ἐν Βώλῳ, καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ, καὶ ἐν Σέρραϊς τῆς Μακεδονίας, καὶ ἐν Δήλῳ, ἐνέσκηψεν ἤδη ἡ χολέρα, ὥσπερ ἀποδεικνύεται τοῦτο καὶ δι' ἐπισήμων ἐγγράφων, ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθη νὰ κάμῃ θραῦσιν, διότι ἐθεραπεύετο ἀμέσως ἕκαστον κρούσμα.

Ἐνταῦθα δὲ ἃς μοι ἐπιτραπῇ νὰ ἐκφράσω καὶ αὖθις τὴν περὶ μὴ κολλητικότητος τῆς χολέρας δοξασίαν μου κατὰ τι τροποποιημένην.

Τὸ ὅτι ἡ χολέρα δὲν εἶναι μεταδοτικὴ οὔτε διὰ τῆς ἐπαφῆς οὔτε διὰ τοῦ ἐμβολιζμοῦ, τοῦτο κατέστη ἤδη τοσοῦτον ἀναντίρρητον, ὥστε θεωρῶ περιττὴν πᾶσαν περὶ αὐτοῦ συζήτησιν.

Ἡ πείρα ὁμῶς ὁμολογεῖ ὅτι ὅπου ἐγένοντο ἅπαξ πολλὰ κρούσματα ἢ θύματα, ἐκεῖ γίνονται κατὰ δυστυχίαν πλείοτερα.

Τοῦτο δὲ, χωρὶς νὰ ἐλαττώσῃ καθ' ὅλου τὴν περὶ μὴ κολλητικότητος τῆς χολέρας δοξασίαν μου, μᾶς ὁδηγεῖ εἰς ἄλλο τι συμπέρασμα, ὅτι δηλαδή, μiasματικοῦ ὄντος τοῦ νοσήματος, πιθανὸν ἐν ἐκάστῳ ἀρρώστῳ ν' ἀναγεννᾶται ἢ ν' ἀλαμβάνῃ πλειότερας δυνάμεις τὸ μίasma, καὶ οὕτω ἕκαστος πάσχων νὰ χρησιμεύῃ ἔπειτα ὡς ἐστία, ἐν ᾗ ἀναγεννᾶται καὶ ἐξ ἧς ἀποπέμπεται νεώτερον καὶ πλειότερον ἴσως δὲ καὶ δριμύτερον μίasma. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον ὅσον περιτταὶ καὶ ἐπιβλαβεῖς μάλιστα φαίνονται αἱ καθάρσεις διὰ τοὺς ἐξ ἐπιχολέρων μερῶν ἐρχομένους ὑγιεῖς ἐπιβάτας, τοσοῦτον ἀναγκαῖαι καθίστανται διὰ τοὺς πάσχοντας.

Ἐπειδὴ δὲ ἐκ πρώτης ὀψεως ἡ ἐπισκέψεως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διακριθῇ ὁ ὑγιής ἀπὸ τοῦ πάσχοντος, διὰ τοῦτο καλὸν εἶναι νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τριήμερον ἢ τὸ πολὺ πενταήμερον ἐπιτηρητικὴν κάθαρσιν μόνον οἱ ἐξ ἐπιχολέρων μερῶν ἐρχόμενοι ἐπιβάται· καὶ ὅσοι μὲν ἐκ τῶν οὕτω καθαριζομένων διαμεινωτίν ὑγιεῖς, νὰ λαμβάνωσιν ἀμέσως ἐλευθεραν συγκοινωνίαν· ὅσοι δὲ φωραθῶσι πάσχοντες, νὰ ἐπιτηρῶνται μεμονωμένοι μέχρι τῆς ἐντελοῦς ἀναρρώσεως αὐτῶν· τὰ δὲ ἐμπορεύματα νὰ μένωσι πάντῃ ἐλεύθερα, ἀφοῦ προηγουμένως ἀερισθῶσι καλῶς ἐπὶ μίαν ἡμέραν ἢ τὸ πολὺ ἐπὶ δύο.

Ἐπειδὴ δὲ τῆς ἀναπτύξεως τῆς χολέρας κατὰ τὰ πλείστα προηγεῖται διάρροια, οἱ ἱατροὶ τῶν λοιμοκαθαρτηρίων πρέπει ἰδίως εἰς τὸ σύμπτωμα τοῦτο νὰ ἐφιστῶσι τὴν προσοχὴν των. Καλὸν δὲ εἶναι εἰ δυνατόν ἐκάστου καθαριζομένου ἀνθρώπου νὰ βλέπῃ καθ' ἐκάστην ὁ ἱατρός τοῦ λοιμοκαθαρτηρίου τὰ ἀποπατήματα, καὶ ἂν μὲν ταῦτα διατηρῶσι τὴν φυσικὴν αὐτῶν ποιότητα καὶ σύστασιν ἐφ' ὅλων τῶν ἡμερῶν τῆς καθάρσεως, νὰ ἐλευθεροκοινωνῶσιν οἱ καθαριζόμενοι, ἂν δὲ τούναντίον νὰ ἐπιβλέπωνται μέχρι τῆς ἐντελοῦς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν εἰς τὴν φυσικὴν ποιότητα.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ προκύψῃ καὶ ἕτερόν τι μέγιστον ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος εὐεργέτημα· οἱ τυχόν προσβληθησόμενοι, διαρκούσης τῆς καθάρσεως, ὡς εὐρισκόμενοι ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ ἱατροῦ, θὰ θεραπεύωνται ἀμέσως· ἀμφιβάλλω δὲ πολὺ ἂν ἐπὶ τοιαύτης περιπτώσεως θ' ἀποκτείνωσι τοῦ λοιποῦ πλειότερους ἀρρώστους ἢ χολέρα μᾶλλον ἢ οἱ διαλείποντες πυρετοί.

Ἐνταῦθα θεδαίως ὀφείλω νὰ εἴπω τι καὶ περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθεσμένης διεθνoῦς συνόδου ἱατρῶν καὶ

διπλωματῶν ὁ σκοπὸς τῆς συγκροτήσεως τοιαύτης συνόδου εἶναι τόσον μῆγας ὅσον μέγας εἶναι ὁ ἀρχηγὸς καὶ ὅσον μέγα εἶναι τὸ ἔθνος ἐν οἷς ἐγεννήθη ἡ πρωτοβουλία αὕτη. Διὰ τὰ προκύψῃ ὁμῶς καὶ πρακτικόν τι ἀποτέλεσμα, φρονῶ ὅτι ἡ σύνοδος πρέπει ν' ἀσχοληθῇ κυρίως εἰς τὴν ἀνίχνευσιν τῶν αἰτίων τῶν ἐπιδημιῶν τῆς χολέρας· διὰ τὴν ἀνίχνευθῶσι δὲ τὰ αἷτια ταῦτα, κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν δὲν ὀρκοῦσι μόνον αἱ θεωρίαι, ἀλλὰ κυρίως εἶναι ἀναγκαῖαι αἱ ἐπιτόπαι ἔρευναι ἐν τῇ πατρίδι τῆς χολέρας. Ἐκεῖ λοιπὸν, εἰς τὰς Ἰνδίας, ἢ ὅπου ἀλλαχοῦ γεννᾶται κατὰ πρῶτον ἡ χολέρα, πρέπει νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῆς ἡ συνόδος, ἐκεῖ πρέπει νὰ πέμψῃ σοφοὺς ἄνδρας, ἵν' ἀνιχνεύσωσι τὰ αἷτια τῶν ἐπιδημιῶν τῆς χολέρας. Τούτων δὲ ἀνιχνευθέντων, πρέπει νὰ καταβληθῇ ὑφ' ὅλων τῶν ἐθνῶν καὶ εἰ δυνατόν ὑφ' ὅλου τοῦ κόσμου ἡ δέουσα προσπάθεια πρὸς ἀφίρεςιν αὐτῶν. Ἐννοεῖται δὲ Κύριε Πρόεδρε, ὅτι τοῦτο εἶναι ἔργον τοῦ χρόνου καὶ τοῦ παντοδυνάμου πολιτισμοῦ μᾶλλον ἢ τῶν συνόδων.

Καὶ ταῦτα μὲν ἄλλις περὶ τούτων.

Ἦδη δὲ ἐπιτρέψατέ με Κύριε Πρόεδρε νὰ σᾶς διαβεβαιώσω με τὴν θετικώτερον τράπαν, ὅτι ἐξ ὧσων ἐγὼ γινώσκω, οὐδεὶς ἱατρός, οὐδεὶς ἐπιστημονικὸς σύλλογος, οὐδὲν ἐπιστημονικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα οὐδεμία ἐφημερίς καὶ οὐδεμία ψυχὴ ζῶσα ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐξέφρασεν ἄχρι τοῦδε δημοσίᾳ λέξιν τιὰ πρὸς ἀναίρεςιν τῶν περὶ χολέρας καὶ ἰδίως τῶν περὶ τῆς θεραπείας αὐτῆς θεωριῶν μου, καίτοι πολλάκις δημοσιευθεῖσων ἄλλως τε οὐδεμίαν δυσκολίαν θὰ εἶχον νὰ δημοσιεύσω μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας καὶ τὰς ἀντιρρήσεις ταύτας εἰς τὸν παρ' ὑμῶν προεδρευόμενον σύλλογον, διότι πρὸ παντὸς ἄλλου εἶμαι φίλος καὶ ἐραστὴς τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας καὶ μάλιστα τῆς διὰ τῆς δημοσίας συζητήσεως προκυπτούσης.

Ἀπολείπεται ἤδη νὰ εἶπω λέξεις τινὰς καὶ περὶ τῆς ἄχρι τοῦδε σιωπῆς τῆς τε ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀυτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας τῆς ἱατρικῆς, τοῦ ἐν τῇ αὐτῇ μεγαλουπόλει ἱατρικοῦ συλλόγου καὶ τῆς ἐν Ἀθήναις ἱατρικῆς ἐταιρίας.

Ἀλλὰ τί ἐδύναντο νὰ πράξωσι οἱ σοφοὶ οὗτοι σύλλογοι ἐν τῷ διαστήματι ὀλίγων μηνῶν, ὅταν βλέπωσιν ὅτι καὶ αὕτη ἡ παρ' ὑμῶν προεδρευομένη Ἀκαδημία, ἥτις δικαίως θεωρεῖται ὡς τὸ ὑπέρτατον ἐν τῷ κόσμῳ περὶ τὰ τοιαῦτα δικαστήριον, δὲν ἐδυνήθη εἰτέτι νὰ ἐκδώσῃ τὴν περὶ τῆς χολέρας τῶν 1849 καὶ 1854 ἐκθεσίν της;

Δὲν ἄγνοῶ, ὅτι ἐν ταῖς ἐπιστήμας πανταχοῦ τοῦ κόσμου ὑπάρχει ἤδη ἀπόλυτος ἐλευθερία καὶ ἕκαστος δύναται νὰ ἐκφράσῃ ἐλευθέρως τὸ φρόνημά του, ἀλλ' ἐπιτρέψατέ με νὰ παρατηρήσω, ὅτι καθ' ἣν ἔλαβον ἀνάπτυξιν σήμερον τὰ φῶτα καὶ αἱ ἐπιστήμαι ἐν Γαλλίᾳ εἶναι δύσκολον πρᾶγμα νὰ λάβῃ τις τὴν πρωτοβουλίαν ἐπὶ τοσοῦτον σπουδαίου ἀντικειμένου, ἐφ' ὅσον σιωπᾷ ἡ Γαλλία. Ἄς ἐκτελεσθῶσι λοιπὸν διὰ τῆς θεραπείας μου ὅσον ἔνεστι τάχιον πειράματα ἐν Γαλλίᾳ, ἃς ἐκφέρῃ αὕτη ὅσον ἔνεστι τάχιον γνώμην τινὰ περὶ τῆς θεραπείας μου, διὰ ν' ἀπαλλαγῇ ἐν περιπτώσει, ὡς ἐλπίζω, ἐπιτυχίας καὶ ὁ λοιπὸς κόσμος ἀπὸ τῆς χολέρας, ὅπως ἀπηλλάγη ἡδὴ ἡ Ἑλλάς, ἥ διὰ νὰ περιπέσῃ καὶ αὖθις εἰς τὸ σκότος τοῦ ἐμπειρισμοῦ, τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀβεβαιότητος ἐν περιπτώσει οὐχὶ ἀποτυχίας, ταύτην οὐδέποτε φοβοῦμαι ἀλλ' ἐν περιπτώσει ὀλιγορίας πρὸς ἐκτέλεσιν πειραμάτων διὰ τῆς θεραπείας μου.

Πρὶν δὲ δώσω τέλος εἰς τὸ ὑπόμνημά μου τοῦτο, ὀφείλω νὰ διακηρύξω μὲ ὅσπν ἔχω ἀνθρωπίνην δύναμιν, α) ὅτι ἡ χολέρα δὲν εἶναι εἰ μὴ ἐπιδημικὸς κακοήθης πυρετός, μὴ ἐξακριβωθείσης ἔτι καταγωγῆς, ἀποκτείνων ταχέως τοὺς πάσχοντας μόνον διὰ τὸ ὑποῦλον τοῦ πρώτου αὐτοῦ σταδίου ἢ τῶν πρώτων παροξυσμῶν ἢ τῶν πρώτων τῆς νόσου συμπτωμάτων, καὶ' οὐδὲν σχεδὸν ἐνοχλοῦντων τοὺς ἀρρώστους καὶ ἐπομένως μὴ ἀναγκαζόντων αὐτοὺς νὰ καταφύγῳσιν ἐγκαίρως εἰς θεραπείαν, β') ὅτι ἡ θεραπεία μου αὕτη κατὰ τῆς χολέρας εἶναι εἰδική, ὅπως εἰδικὴ εἶναι καὶ ἡ θεραπεία τῶν μὴ ἐπιδημικῶν διαλειπόντων πυρετῶν διὰ τῶν σκευασιῶν τοῦ περουβιανοῦ φλοιοῦ, καὶ γ') ὅτι ἡ θεραπεία μου αὕτη δὲν συνίσταται ἀπλῶς μόνον εἰς τὴν χρῆσιν τῆς κινίνης, ἢ οἷας δὴ ποτε ἄλλης σκευασίας τοῦ περουβιανοῦ φλοιοῦ, ἀλλ' εἰς τὸ σύνολον τῶν ὑπ' ἐμοῦ προταθέντων μέσων, τουτέστι πρῶτον μὲν εἰς τὴν θέρμανσιν καὶ τὸν ἐρεθισμόν τοῦ δέρματος τῆς κοιλίας ἢ καὶ ὅσων δὴ ποτε ἄλλων πλειοτέρων μερῶν αὐτοῦ διὰ τῶν σιναπισμῶν ἢ τῶν ἐπιτρίψεων αὐτοῦ μὲ τὸ μίγμα τοῦ ἐλαίου τοῦ σινάπεως· δεύτερον δὲ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ἡρεθισμένου τούτου δέρματος ἐπίτριψιν συμπεπυκνωμένης διαλύσεως θεϊκῆς κινίνης· καὶ τρίτον εἰς τὴν διὰ τοῦ στόματος χρῆσιν αὐτῆς ἢ τῆς τανικῆς κινίνης, μεμιγμένης μὲ ἐλαιοσάκχαρον ἡδυσμου, ἢ μὲ ξηρὸν κόννεως μοσχοκαρύου ἢ μὲ ἄλλην τινὰ ὁμοίας φύσεως οὐσίαν.

Ὅφείλω πρὸς τούτοις νὰ διακηρύξω, ὅτι ἡ μέθοδος αὕτη

εἶναι νέα, καὶ ὅτι πρὶν ἢ κάμω γνωστὴν ἐγὼ αὐτὴν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν διὰ τοῦ ἀπὸ 3 Ἰουλίου ὑπομνήματός μου, οὐδείς ἄλλος τὴν εἶχε προτείνει οὕτω κεκανονισμένην, καὶ ὅτι πρὸς διάδοσιν τῆς θεραπείας ταύτης κατέβαλον χάριν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ὅσας ἐδυνάμην ἀνθρωπίνους προσπαθείας, ὡς ἐξάγεται τοῦτο ἐκ τῶν δημοσιευθεισῶν ἐνταῦθα ἀνταποκρίσεων καὶ ἐκ τῶν ἄρθρων τοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ τύπου.

Ὅφειλω ἐπὶ τέλους νὰ διακηρύξω, ὅτι ἐν περιπτώσει μὴ ἀναγνωρίσεως ὑπὸ τῆς παρ' ὑμῶν προεδρευομένης Ἀκαδημίας τῶν εἰς ἐμὲ ἀνηκόντων προνομίων ἐπιφυλάττομαι ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπογόνων μου πάντων τῶν δικαιωμάτων μου, ἐκκαλῶ τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Ἀκαδημίας ἐνώπιον τοῦ ὑπερτάτου δικαστηρίου τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τῆς μελλούσης ἱστορίας ὅλων τῶν ἐθνῶν καὶ ὑπόσχομαι ἀπὸ τοῦδε νὰ ἐκτελέσω ἐπιτυχῇ πειράματα ἐνώπιον οἷας δὴ ποτε ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς· δύναμαι μάλιστα νὰ παρέξω καὶ οἷας δὴ ποτε ὑλικὰς ἐγγυήσεις ὅτι ἡ θεραπεία μου αὕτη βεβαιώτατα θέλει ὠφελῆται καὶ σώσει τοὺς εἰς αὐτὴν ὑποβληθησομένους χάριν πειραμάτων χολερικοῦς, οὐδέποτε δὲ θέλει τοὺς ἐλάψει.

Εὐαρεστηθῆτε, παρακαλῶ, Κύριε Πρόεδρε! νὰ ὑποβάλλητε τὸ ὑπόμνημά μου τοῦτο εἰς τὴν ἐκτίμисιν τοῦ παρ' ὑμῶν ἐπαξίως προεδρευομένου συλλόγου καὶ δεχθῇται τὴν ἔκφρασιν τοῦ σεβασμοῦ μου.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 15/27 Νοεμβρίου 1865.

ΑΝΑΣΤ. Ν. ΓΟΥΔΑΣ

Συντάκτης τῆς Μελίσσης τῶν Ἀθηνῶν, ἱππότης τοῦ τάγματος τοῦ ἁγίου Στανισλάου, μέλος διαφόρων σοφῶν ἐταιριῶν.